

Forfatter: Møller, Poul Martin

Titel: Skrifter i Udvalg

Citation: Møller, Poul Martin: "Skrifter i Udvalg", i Møller, Poul Martin: *Skrifter i Udvalg*, udg. af HANS BRIX ; SOPH. MICHAËLIS ; CARL S. PETERSEN ; POUL TUXEN , 1930, s. 437.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-moeller02val-shoot-idm140573400926368.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Skrifter i Udvalg

STRØTANKER FRA 1822-26.

Først nogen Tid efter Hjemkomsten fra Rejsen begyndte Poul Møller atter at skrive Aforismer. Fra 1822 til 1823 (samtidig med at han flyttede ud paa Bakkehuset?) forekommer Strøtankerne paa ny i hans Papirer, fra nu af i ordenlige Hefter og i sluttet Rækkefølge. Imellem de godt og vel halvandet Hundrede Aforismer fra disse Aar er der maaske tre eller fire Bemærkninger om Bøger og slet ingen om filosofiske Værker. Genstanden for Poul Møllers Betragtning i disse Aar var Livet, hans eget og andres. Langt over Halvdelen af Strøtankerne fra denne Periode har Hensyn til Ærlighed og Bedrag i Menneskelivet. En personlig Oplevelse (se Oplysningen til Brev til en Dame S. 423), maaske ogsaa Samlivet med Fru Rahbek, der forfulgte alt »mjøsisk« (d. e. affekteret) Væsen, synes paa denne Tid at have skærpet hans medfødte Kritik over for alt uægte Væsen. Affektationen, hvorved han med en Udvidelse af Sprogbrugen forstod enhver 438 Forvanskning af Naturpræget i et Menneske, er fra nu af hans stadige Tanke. I nærværende Udgave er Aforismerne, den hele Samling med Undtagelse af omkring 20, saaledes ordnede, at der efter nogle faa personlige Notitser, hvorimellem nogle om Lærergæringen, følger en Række spredte lagttagelser af Livet - herimellem en lille Gruppe om Kvindelighed og en stor Mængde om Affektation - og til sidst nogle Bemærkninger om Videnskab, om Religion, om Kunst, og 2-to-, der kan siges at have politisk Indhold.

283

Connivens, d. e. ladende som om man ej ser det. - *Abraham Kall* som Forfatter af »Den almindelige Verdens Historie til Skolernes Brug« (1776 og senere).

285

Lovtaleren er den S. 418 (og 305) omtalte Tetens.

288

Skriv en Scene, hvori en Mand reflekterer. Opgaven er ikke længe efter løst i den psykologiske Skildring »Licentiaten (At indskyde imellem Samtalerne paa Norges Minde)«, der muligvis er det først skrevne af Novellen (se Anm. t I, 288). - *Skriftens ἀλήθεια*, Sandhed; citeret paa Græsk, fordi Poul Møller har iagttaget »Ordnes Flud«, som gør, at de til hinanden svarende Gloser i de forskellige Sprog ikke altid har den samme Mening.

291

Mellem Leje og Eje svæver Livet, ordsprogsformet Udtryk for Grundtanken i Poul Møllers Affektations-Lære, jvfr. »Leje gaar (gælder) for Eje, til Fardag er ude« (Danske Lov 5-8-13) og »Mellem Syn og Eje svæver Livet« (Schack Staffeldt: Den unge Digtters Klage).

293

Orbilius var Horatses Skolemester (Epist. II, I, 70).

294

Mini og Semadeno, to københavnske Konditorier, paa Kongens Nytorv og i Frederiksberg Allé. - P. N. *Sølling* (d. 1827). Bombebøssens Stifter, omtales oftere bl. a. af Baggesen (Poet. Skr. v. Arlaud II, 246, V 167) som Type paa »de blaa Kammerater«. Med Poul Møllers Dom stemmer Oehlenschläger i Erindringerne (IV, 91).

296

Πλάττειν λόγους, at forarbejde sine Ord (Platons Apologi, Beg.).

297

At Præster ej lide den dybe Livsspot o. s. v. smlgn. »Den raske Spot, som kyser Præst og Kvinde« i et samtidigt Digt (I, 58).

439

301

I den sidste af de litterære Aforismer hentydes der til Hovedpersonen i et Ungdomsarbejde af Ingemann, »Varners poetiske Vandringer«, i de to foregaaende til typiske Figurer hos de tyske Digttere Heinrich v. Kleist

Møller, Poul Martin, *Skifter i Udvalg*, 1930

og Clemens Brentano.